

POSTANOWIENIE

30 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska

na posiedzeniu niejawnym 30 grudnia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa S.B. i I.B.
przeciwko P. spółce akcyjnej w W.
o zapłatę i ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej P. spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z 10 marca 2023 r., I ACa 246/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

UZASADNIENIE

Pozwany P. S.A. w W. (dalej: bank) wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku, uwzględniającego w części apelację pozwanego w sprawie o zapłatę i ustalenie z powództwa S.B. i I.B.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jako przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych, które ujęto w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (zob. postanowienie SN z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14).

Tylko we wskazanych wyżej okolicznościach może być realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku (zob. postanowienie SN z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie sprawy do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego jak i ochronę praw prywatnych. Zagadnienie prawne powinno mieć więc taki wymiar problemowy, aby udzielona przez Sąd odpowiedź miała znaczenie dla rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej wniesionej w sprawie, w której pytania zostały zadane, a jednocześnie – dzięki uniwersalnemu ujęciu – odpowiedź ta uzyskiwała walor aplikacyjny w rozstrzyganiu innych spraw.

Sformułowane przez skarżącego zagadnienia drugie, trzecie i czwarte nie są nowe; przeciwnie, były one przedmiotem wyjątkowo licznych wypowiedzi orzecznictwa. Już na wstępie należy zatem wskazać, że – wobec braku podstaw do podjęcia działań unormowanych w art. 88 § 1 u.s.n. – przy rozpoznawaniu niniejszej sprawy Sąd Najwyższy pozostaje, na mocy art. 87 § 1 u.s.n., związany stanowiskiem wyrażonym w sentencji uchwały Sądu Najwyższego – Izby Cywilnej – z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22. W powyższej uchwale orzeczono m.in., iż w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów, a w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Powyższe oznacza, że podnoszone przez bank wątpliwości uległy dezaktualizacji, a ewentualne niejasności związane z możliwością dalszego wykonywania umowy kredytu denominowanego do waluty obcej po wyeliminowaniu z niej postanowień odnoszących się do mechanizmu przeliczeń walutowych zostały usunięte, przy czym kierunek ich rozstrzygnięcia nie uzasadnia ewentualnego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania jako oczywiście uzasadnionej.

Co się tyczy pozostałych dwóch pytań sformułowanych przez bank, to nie stanowią one zagadnień prawnych o poważnym i uniwersalnym charakterze. Przeciwnie, problemy te są ściśle partykularne, gdyż dotyczą oceny prawnej konkretnego wzorca umowy oraz działań i sytuacji prawnej konkretnych konsumentów. Już z tego względu nie mogą uzasadniać przyjęcia skargi kasacyjnej pozwanego do rozpoznania.

Niezależnie od powyższego należy zauważyć, że *in casu* za źródło abuzywności uznano nie samo obciążenie konsumentów ryzykiem kursowym, lecz możliwość dowolnego ustalania przez bank treści tabeli kursowej, od której zależała wysokość wzajemnych świadczeń stron. Kwestia tego, czy konsument został pouczony o ryzyku kursowym, nie ma zatem znaczenia. Źródłem rażącego naruszenia interesów konsumenta nie była bowiem nierównowaga informacyjna, lecz nierównowaga kontraktowa stron. Dla porządku należy również wyjaśnić, że wysokość stosowanego w umowie oprocentowania nie stanowi „świadczenia” w rozumieniu prawa cywilnego. Bank nie „świadczy” oprocentowania, jego świadczeniem z umowy kredytu jest oddanie drugiej strony do dyspozycji określonej kwoty na umówiony okres. Jednocześnie dla oceny tego, jakie uprawnienia we wzorcu umowy przydał sobie bank, nie ma znaczenia to, jak następnie korzystał z tych uprawnień. Oceny, czy dane postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.), dokonuje bowiem się według stanu z chwili zawarcia umowy (zob. uchwałę – 7 – SN z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17).

Kwestia tego, czy określone działanie strony postępowania stanowi nadużycie prawa podmiotowego z uwagi na sprzeczność z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.), powinna być z kolei oceniana *ad casum* i nie poddaje się generalizacji. Nie sposób nie zauważyć przy tym, że skarżący w treść zagadnienia prawnego wplata własne oceny i hipotezy co do stanu faktycznego sprawy, w tym o korzystnym dla konsumenta charakterze spornej umowy kredytu.

Jako drugą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał potrzebę dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Skarżący podniósł, że wykładni takiej wymaga art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1

dyrektywy 93/13 w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 pr.bank. Przedmiotem wątpliwości banku było przy tym – ponownie - to, czy umowa taka jak będąca przedmiotem oceny w sprawie może dalej wiązać strony po wyeliminowaniu z niej postanowień związanych z mechanizmem przeliczania walut.

Potrzeba, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., oznacza, że określony przepis, istotny z punktu widzenia podstawy prawnej zaskarżonego orzeczenia, może być rozumiany na różne sposoby, a orzecznictwo i nauka prawa albo nie wypracowały w tym przedmiocie żadnego poglądu, albo prezentują rozbieżne stanowiska. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinno w takim wypadku zawierać wskazanie, które przepisy wymagają wykładni i na czym polegają poważne wątpliwości związane z ich rozumieniem lub rozbieżnościami w ich stosowaniu (zob. postanowienia SN z: 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09 oraz 24 kwietnia 2018 r., II CSK 743/17).

Rozbieżność w orzecznictwie sądów powinna natomiast zostać wykazana przez przywołanie judykatów, w których odmienne rozstrzygnięcia zapadły w stanach faktycznych nieróżniących się od siebie w relewantny prawnie sposób (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2015 r., III CSK 59/15). Brak spójności orzecznictwa przestaje mieć znaczenie prawne wówczas, gdy po jego wystąpieniu wydana zostanie w danym przedmiocie uchwała Sądu Najwyższego działającego w poszerzonym składzie (zob. postanowienie SN z 31 maja 2023 r., I CSK 3360/22).

Wobec powyższego należy przypomnieć, że, jak była już o tym mowa, problem tożsamy z przedstawionym przez skarżącego rozstrzygnięto w uchwale Sądu Najwyższego – Izby Cywilnej – z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, przy czym rozstrzygnięcie to nie było zgodne ze stanowiskiem banku. Omawiana kwestia nie budzi już zatem wątpliwości i nie stwarza dalszych rozbieżności w orzecznictwie, a zarazem – jak w przypadku omawianych wcześniej zagadnień prawnych – kierunek wykładni przyjętej we wspomnianej uchwale nie uzasadnia uznania, że skarga kasacyjna pozwanego była oczywiście uzasadniona.

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

Beata Janiszewska

[J.T.]

ł.n